

Obsah

ÚVOD	9
1. STÁRNUTÍ A STÁŘÍ	13
1.1 Stárnutí – vymezení pojmů	13
1.1.1 Příčiny stárnutí	15
1.2 Stáří – základní pojmy	16
1.3 Demografie stáří	18
1.3.1 Demografický vývoj v Evropě a v ČR	18
1.3.2 Projekce populačního vývoje v ČR	23
1.3.3 Demografický vývoj z hlediska geriatric	23
1.4 Zdravotní a psychosociální aspekty stárnutí	26
1.4.1 Zdravotní stav ve stáří	26
1.4.2 Psychologické aspekty stárnutí	30
1.4.3 Sociologické aspekty stárnutí	34
1.4.4 Charakteristiky seniorské populace	36
1.4.5 Rizikové faktory v životě seniorů	37
1.4.6 Úspěšné stárnutí	40
1.5 Potřeby seniorů	41
2. KVALITA ŽIVOTA VE STÁŘÍ	45
2.1 Kvalita života – vymezení pojmu	45
2.2 Kvalita života seniorů	48
2.2.1 Měření kvality života u seniorů	50
2.2.2 Měření kvality života u geriatrických pacientů	53
3. SMYSL ŽIVOTA	55
3.1 Přehled některých přístupů k fenoménu smyslu života	56
3.2 Definice smyslu života	58
3.2.1 Bezsmyslnost – existenciální frustrace	61

3.3 Zdroje smyslu života – triáda hodnot	62
3.3.1 Hodnoty tvůrčí	64
3.3.2 Hodnoty prožitkové	64
3.3.3 Hodnoty postoje	65
4. LOGOTERAPIE	66
4.1 Základní pojmy v logoterapii	67
4.1.1 Sebetranscendence a sebedistance	67
4.1.2 Svoboda a odpovědnost	69
4.2 Naplňování smyslu života v čase	71
4.3 Logoterapeutické techniky	72
4.3.1 Paradoxní intence	73
4.3.2 Dereflexe	73
4.3.3 Změna postoje	74
4.4 Tragická triáda logoterapie	75
4.4.1 Utrpení	76
4.4.2 Vina	79
4.4.3 Umírání a smrt	80
4.4.4 Vyrovnání se smrtí	81
5. SMYSL ŽIVOTA VE STÁŘÍ	86
5.1 Význam životního smyslu ve stáří	87
5.2 Faktory podporující smysl života u seniorů	88
5.3 Gerotranscendence	90
5.4 Spiritualita, religiozita a smysl života ve stáří	91
5.4.1 Spiritualita a religiozita – základní pojmy	92
5.4.2 Význam spirituality a religiozity pro seniory	93
5.4.3 Vztah spirituality, religiozity a smyslu života ve stáří	94
5.5 Smysl života jako významný salutogenní faktor.	97
6. VYUŽITÍ LOGOTERAPEUTICKÝCH PRINCIPŮ PŘI PRÁCI SE SENIORY	100
6.1 Optimismus minulosti	101
6.2 Realizace tvůrčích a prožitkových hodnot v pokročilém stáří	102
6.3 Uskutečňování postojových hodnot ve stáří	104
6.3.1 Pozitivní postoj jako obrat ke smysluplnému	106
7. SMYSL ŽIVOTA JAKO PŘEDMĚT VÝZKUMU	107
7.1 Instrumenty měření smysluplnosti života	107
7.2 Výzkumy zaměřené na zkoumání smyslu v životě	111

8. DEPRESE	115
8.1 Deprese ve stáří	115
8.2 Výskyt deprese u seniorů	117
9. DEPRESE A SMYSL ŽIVOTA	119
10. SMYSLUPLNOST ŽIVOTA U ČESKÝCH SENIORŮ	121
10.1 Metoda	122
10.1.1 Instrumenty	122
10.1.2 Pilotní studie	124
10.1.3 Význam pilotní studie	128
10.1.4 Analýza dat	128
10.2 Přehled výsledků	129
10.2.1 Výsledky měření úrovně smysluplnosti života	130
10.2.2 Výsledky měření depresivity	137
10.2.3 Analýza vztahu smysluplnosti života a depresivity	141
10.2.4 Analýza kvartilu Q4	142
10.2.5 Prediktory smysluplnosti života ve stáří	144
10.3 Diskuze	145
10.4 Význam studie a aplikace výsledků pro praxi	147
ZÁVĚR	150
PŘÍLOHY	151
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	157